

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Dominik Stroukal

**Vývoj regionálního tisku na Žatecku
po roce 1989**

Bakalářská práce

Praha 2011

Autor práce: **Bc. Dominik Stroukal**

Vedoucí práce: **Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.**

Rok obhajoby: **2011**

Bibliografický záznam

Stroukal, D. (2011). *Vývoj regionálního tisku na Žatecku po roce 1989*. Praha. 34 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

Abstrakt

Tato práce mapuje a analyzuje v kontextu mediální teorie, především teorie transformace médií a teorie regionální žurnalistiky, vývoj regionálního tisku na Žatecku po revoluci v roce 1989. Práce nejprve stručně mapuje situaci tisku na Žatecku před rokem 1989 a věnuje se mediální teorii. V následujících částech je podrobně zmapován vývoj po roce 1989, periodika jsou popsána a je představen jejich vývoj. Závěrem jsou periodika souhrnně analyzována. Je ukázáno, že navzdory mediální teorii nedocházelo na Žatecku k monopolizaci a centralizaci tisku, na druhou stranu docházelo k jeho komercializaci. Nakonec je porevoluční vývoj analyzován ve vztahu k politické situaci a je ukázáno, že politický vývoj měl zásadní vliv na vznik, zánik i obsah periodik.

Klíčová slova

regionální tisk, lokální tisk, transformace, Žatecko, Žatec

Abstract

This paper describes and analyses in the context of media theory, particularly the theory of transformation and the regional journalism theory, the development of regional press in Žatec region after the revolution in 1989. The paper briefly describes the situation of the press in the Žatec region before 1989 and focuses on media theory. In following parts is comprehensively described the development since 1989, periodicals are described and their history is presented. In conclusion, periodicals are comprehensively analyzed. It is shown that, despite media theory, there is no monopolization and centralization of the press in Žatec region, on the other hand, commercialization is present. Finally, the post-revolutionary development is analyzed in relation to the political situation and it is shown that political developments have had a major impact on the starts, ends and contents of the periodicals.

Keywords

regional press, local press, transition, Žatec region, Saaz

Rozsah práce

Práce obsahuje 75 759 znaků.

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze, dne 17. 5. 2011

Bc. Dominik Stroukal

Poděkování

Děkuji své vedoucí Doc. PhDr. Barbaře Köpplové, CSc. za vedení práce a připomínky k dřívějším verzím tohoto textu. Dále děkuji především Jiřímu Kopřivovi, Miroslavu Želinskému a Petru Dvořákovi za pomoc při shánění informací a dvěma anonymním čtenářům za jejich připomínky.

SCHVÁLENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky UK FSV Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce													
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT:													
Příjmení a jméno diplomanta: Stroukal Dominik	Razítko podatelny: <table border="1"><tr><td colspan="3">Univerzita Karlova v Praze Fakulta sociálních věd</td></tr><tr><td>Došlo dne:</td><td>27-01-2010</td><td>-1-</td></tr><tr><td>Číslo:</td><td>Příloh: 3</td><td>Skartační číslo:</td></tr><tr><td colspan="3">Přiděleno:</td></tr></table>	Univerzita Karlova v Praze Fakulta sociálních věd			Došlo dne:	27-01-2010	-1-	Číslo:	Příloh: 3	Skartační číslo:	Přiděleno:		
Univerzita Karlova v Praze Fakulta sociálních věd													
Došlo dne:		27-01-2010	-1-										
Číslo:		Příloh: 3	Skartační číslo:										
Přiděleno:													
Imatrikulační ročník diplomanta: 2008													
E-mail diplomanta: dominik@stroukal.cz													
Studijní program/studijní obor: Mediální a komunikační studia / Mediální studia													
Předpokládaný název práce v češtině: Vývoj regionálního tisku na Žatecku po roce 1989													
Předpokládaný název práce v angličtině: Development of regional press in Žatec region after 1989													
Předpokládaný termín dokončení (semestr, školní rok – vzor: ZS 2012): (diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí, tedy teze schválené v LS 2010/2011 umožňují obhajovat práci nejdříve v LS 2011/2012) LS 2010/2011													
Jedná se o téma (zakřížkujte platnou odpověď): navrhované studentem ☐ z nabídky IKSŽ ☒ Příjmení a jméno pedagoga, který téma vypsal: Köpplová Barbara													
Pedagog, s nímž byly teze konzultovány (příjmení, jméno, pracoviště – vzor: Bednářová, Petra, KŽ IKSŽ UK FSV): Köpplová, Barbara, KMS IKSŽ UK FSV													
Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků): Bakalářská práce se zabývá vývojem tisku a jednotlivých periodik v konkrétním regionu. V úvodu bude stručně nastíněn vývoj tisku na Žatecku před zkoumaným obdobím. Následně budou charakterizovány jednotlivá periodika na základě analýzy archivovaného materiálu a rozhovorů s vydavateli a novináři. Cílem práce je zmapování a charakteristika vývoje regionálního tisku po roce 1989. Důraz bude kladen na původní záměry vydavatelů, konfrontované s jejich pozdější zkušeností a skutečným porevolučním vývojem. V práci se také zaměřím na vyhledání a určení mezníků v moderní historii regionálního tisku na Žatecku.													
Zdůvodnění výběru tématu práce, včetně stručného popisu řešení nejvýznamnějších otázek vztahujících se k tématu v odborné literatuře oboru (rozsah max. 1000 znaků): Práce je zaměřena na region ve kterém celý život žiji. S některými místními periodiky mám i vlastní zkušenosti ze spolupráce či přímo jako zaměstnanec. Po revoluci v roce 1989 vzniklo na Žatecku několik nových periodik s různým obsahem a různými osudy, které jsem jako obyvatel Žatce sledoval. Dalším důvodem pro výběr tohoto tématu je fakt, že vývoj tisku v tomto regionu dosud nikdo nezmapoval.													
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): Úvod - Zdůvodnění výběru tématu a nastínění problematiky 1. Vymezení používaných pojmů - např. vymezení oblasti a předmětu zkoumání 1a. Vymezení regionu Žatecko 1b. Vymezení regionálního tisku 2. Stručný vývoj tisku na Žatecku do roku 1989 3. Porevoluční transformace médií 4. Charakteristika periodik na Žatecku po roce 1989 - jednotlivě a chronologicky 5. Souhrnný vývoj - meziperiodikové srovnání a mezníky tisku na Žatecku													

Závěr
Seznam literatury
Přílohy

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období, za které bude analyzován) a postup (technika) při jeho zpracování:

Materiál je časově vymezen obdobím po roce 1989 a prostorově regionem Žatecko. Zpracovávají budou pouze tištěná periodika. Hlavním materiálem, který zpracují, bude regionální tisk z tohoto období, pro úvodní část a v případě tématické návaznosti případně regionální tisk starší. Dále provedu rozhovory s některými novináři a vydavateli porevolučních periodik. Zdrojem informací o reklamě, inzerci a distribuci budou interní materiály vydavatelů. Materiál bude zpracován v rámci periodika a následně budou jednotlivá periodika porovnána a poznatky shrnuty.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

- Benda, Josef 2007. Vlastnictví periodického tisku v České republice v letech 1989-2006. Praha: Karolinum
- Publikace detailně popisuje vývoj vlastnictví periodik v ČR v porevolučním období. Kniha charakterizuje strukturu vlastnictví spíše se zaměřením na legislativní rámec.
- Čelovský, Bořivoj 2001. Konec českého tisku? Šenov u Ostravy: Tilia
- Čelovský, Bořivoj 2002. Konec českého tisku. Šenov u Ostravy: Tilia
- Drok, Nico 1997. Local and Regional Journalism in Europe. Bern: European Journalism Training Association, Association Européenne de Formation au Journalisme.
- Franklin, Bob, David Murphy (ed.) 1998. Making the Local News. Local Journalism in Context. London, New York: Routledge.
- Hines, Colin 2000. Localization. A Global Manifesto. London: Earthscan Publications Ltd.
- Holodňák, Petr a kolektiv 2004. Žatec. Žatec: Žatecké muzeum
- Sedmnáctičlenný autorský kolektiv rozebírá podrobně žatecké dějiny od prvních osídlení až po současnost. Jde o první ucelenou historii města v knižní podobě.
- Klukan, Petr, Daniela Pilařová 2002. „Přežijí alespoň některé poslední nezávislé regionální české listy?“ Britské listy, www.blisty.cz
- Kolektiv autorů 1992. Žatec. Žatec: Městský úřad Žatec
- Materiály Regionálního muzea K. A. Polánka v Žatci
- Materiály Státního okresního archivu Louny
- Státní okresní archiv v Lounech vlastní sbírku desítek porevolučních periodik z okresu Louny. Část z nich patří do zkoumaného regionu. V archivu je také (a především) uložen materiál k období před rokem 1989.
- Neumannová, Jana 2001. „Média bojují o regiony“. Týden, 9. dubna 2001: 92–93.
- Pácl, Pavel 1997. Hromadné sdělovací prostředky v regionu. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity.
- Pluralismus a koncentrace médií na vnitřním trhu v rámci Evropské unie 1998. Praha: Parlamentní institut.
- Ryšánková, Irena 2001. „Kam mizí regionální noviny“. Literární noviny, 31. října 2001: 1 a 4.
- Seznam registrovaného regionálního tisku v ČR. Ministerstvo kultury ČR, www.mkcr.cz
- Podle zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tzv. tiskový zákon) má Ministerstvo kultury ČR povinnost evidovat periodický tisk. Databáze registrovaných periodik včetně základních údajů je dostupná online na stránkách ministerstva.
- Tušer, Andrej 1995: Typológia periodickej tlače I. Lokálna a regionálna tlač. Bratislava:

Univerzita Komenského

- Waschková Císařová, Lenka 2007. Regionální média v evropském kontextu. Brno: Média, kultura a komunikace, Masarykova Univerzita

- Autorka se zabývá v první části regionálními médii v evropském kontextu, zbylé dvě části rozebírají problematiku regionálního tisku obecně a konkrétně v České republice.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

STUPKOVÁ, Jaroslava Jana. Srovnání kulturního života v Žatci a Lounech v 60. letech 20. století. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Pedagogická fakulta, 2009. Vedoucí diplomové práce: PhDr. Roedl Bohumír.

BAUEROVÁ, Edita. Regionální tisk na Táborsku na přelomu 60. a 70. let 20. století na příkladu listu Palcát. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2008. Vedoucí diplomové práce: Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

ZEMANOVÁ, Martina. Proměna regionálního tisku v počátcích 90. let 20. století – Českobudějovicko. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2008. Vedoucí bakalářské práce: Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

PRAŽÁKOVÁ, Hana. Deník Nová doba v letech 1939-1945: regionální tisk na Plzeňsku. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2008. Vedoucí bakalářské práce: Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

TICHOTA, Ondřej. Vliv regionálních médií na vnímání komunální politiky čtenáři v Mělníku. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2008. Vedoucí diplomové práce: PhDr. Tomáš Trampota, Ph.D.

VANĚK, Vladimír. Královohradecká Pochodeň přelomu 80. a 90. let dvacátého století jako příklad transformace československého regionálního deníku. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2008. Vedoucí diplomové práce: PhDr. Jakub Končelík, Ph.D.

Datum / Podpis studenta

27. 1. 2010

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT **VYTIŠTĚNÉ** (včetně části, kterou vyplňuje institut!), **PODEPSANÉ** A VE **DVOU** VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY UK FSV. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI **VYZVEDNOUT** V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A **NECHAT VEVÁZAT** DO DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TUTO ČÁST VYPLŇUJE INSTITUT:			
Vyjádření IKSŽ: Vedení IKSŽ teze projednalo na svém zasedání dne ..... s tímto výsledkem:		Schváleno ☐	
		Neschváleno ☐	
Důvody případného neschválení práce		Téma je již zpracované ☐	
		Špatně formulované téma a cíl ☐	
		Špatně zvolená metoda práce ☐	
		Nedostatečná rešerše literatury ☐	
		Nevhodně zvolené prameny ☐	
		Nedostačující úroveň tezí ☐	
		Jiné	
		.....	
		.....	
Navržený vedoucí práce	Souhlas vedoucího práce navrženého vedením institutu	Příjmení a jméno	Datum /Podpis
		.....	.....
Návrhy na konzultanty (v případě, že takové návrhy z jednání vedení IKSŽ vyloučí)		Příjmení a jméno	Příjmení a jméno
		.....	.....
Schválené teze převzal/a student/ka		Příjmení a jméno	Datum /Podpis
		.....	.....
Návrhy na oponenta: Vedení IKSŽ na svém zasedání dne ..... navrholo, aby předloženou práci oponoval/a:		Příjmení a jméno	
		.....	

Obsah

ÚVOD.....	2
1. VYMEZENÍ POUŽÍVANÝCH POJMŮ	3
1.1 <i>Lokální a regionální tisk - typologie</i>	3
1.2 <i>Význam regionálního tisku</i>	4
1.3 <i>Žatecko</i>	5
1.4 <i>Periodika na Žatecku</i>	6
2. STRUČNÝ VÝVOJ REGIONÁLNÍHO TISKU NA ŽATECKU DO ROKU 1989.....	7
2.1 <i>Situace periodického tisku obecně</i>	7
2.2 <i>Periodika na Žatecku</i>	8
3. POREVOLUČNÍ TRANSFORMACE REGIONÁLNÍCH MÉDIÍ	10
4. VÝVOJ REGIONÁLNÍHO TISKU NA ŽATECKU PO ROCE 1989	12
4.1 <i>Žatečtí nahlas</i>	12
4.2 <i>Žatecko</i>	15
4.3 <i>Žatecké noviny</i>	16
4.4 <i>Svobodný hlas</i>	17
4.5 <i>Žatecké listy</i>	19
4.6 <i>Žatecký a lounský deník</i>	19
4.7 <i>Lounský Press</i>	21
4.8 <i>Regiz</i>	22
4.9 <i>Fired magazine</i>	22
4.10 <i>Žatecký týdeník</i>	23
4.11 <i>Obecní zpravodaje</i>	24
4.12 <i>Ostatní</i>	26
5. IMPLIKACE POREVOLUČNÍHO VÝVOJE TISKU NA ŽATECKU.....	27
5.1 <i>Hypotézy mediální teorie</i>	27
5.2 <i>Vztah k politice</i>	28
ZÁVĚR.....	30
PRAMENY.....	32
CITOVANÁ LITERATURA	33

Úvod

V této práci se prolínají tři oblasti zkoumání. První je transformace médií, která proběhla v České republice po revoluci v roce 1989, druhou je regionální tisk, jakožto představitel téměř výhradního regionálního média v období po transformaci a nakonec Žatecko, jakožto oblast, kde chybí podrobné zmapování mediální krajiny a jejího historického vývoje.

Proces transformace médií patří bezpochyby mezi nejzásadnější otázky současné mediální vědy. Jde ve své podstatě o unikátní přirozený proces, který se v mnoha zemích světa odehrál v nedávné minulosti a jehož dozvuky jsou patrné dodnes. Z těchto důvodů je transformace médií jak ve světě (například McQuail (1990), Sparks (1998), Gulyás (2003), Jakubowicz (2007) nebo Klimkiewicz (2007)), tak v České republice (například Sečík (1991), Sovová (2001) nebo Waschková Císařová (2007 a 2009)) atraktivním a často diskutovaným tématem.

Teprve v posledních letech se dostává v mediální teorii větší pozornosti regionálním médiím (například Kaniss (1991), Drok (1997), Franklin & Murphy (1998), Franklin (2006) nebo Klimkiewicz (2007)) a v České republice vycházejí první studie analyzující regionální média a zdůrazňující jejich funkci až téměř dvacet let po revoluci (především Waschková Císařová (2007 a 2009)).¹

A nakonec třetí oblast zájmu, region Žatecko, zůstává v mediální vědě dosud téměř nepovšimnutá.² Není tomu tak snad ani z důvodu relativní nezajímavosti, která bude v následujícím textu podrobena testu, jako spíše z kombinace jiných důvodů, především kvůli příliš konkretizované oblasti, která má „pouhých“ několik desítek tisíc obyvatel, a kvůli faktu, že mediální věda je vědou relativně mladou, což platí o mnoho více o situaci v České republice. Dále je Žatecko vhodné i kvůli malému počtu periodik, který umožňuje se i na rozsahu této práce věnovat problematice více do hloubky a nezabývat se výhradně mapováním.

Existuje nespočet teoretických otázek kolem transformace regionálního tisku a není v možnostech této práce jakkoliv zásadně promluvit do jejich řešení. Přesto mohou

---

¹ Výjimkami jsou práce, které se nezabývají regionálním tiskem přímo, ale na druhou stranu ho ve svých analýzách neopomíjejí, naopak často zdůrazňují, například Pácl (1997) nebo Čelovský (2001) a pokračování (2002).

² Zde patří mezi výjimky několik kvalifikačních prací a některé publikace o Žatci.

být závěry zde předložené chápány jako závěry případové studie a především pak může tato práce přispět k dalšímu studiu dosud opomíjeného žateckého regionu.

Z výše uvedeného tak vyplývá zaměření této práce. Ta si klade za cíl zmapovat porevoluční vývoj regionálního tisku na Žatecku a současně tím ověřit některé hypotézy mediální teorie na případu konkrétního regionu.

V této práci jsou vedle citované české i zahraniční literatury využívány především archivní prameny v podobě archivovaných periodik v Městské knihovně v Žatci a Muzeu Žatec, dále pak soukromý archiv vydavatele novin Žatečtí nahlas, soukromý archiv autora této práce, registrační listy periodik z archívu Ministerstva kultury a zásadními zdroji informací jsou především rozhovory s vydavateli porevolučních periodik a několik elektronických komunikací tam, kde nebyla z různých důvodů možná komunikace osobní.

Práce je rozdělena následovně: v první části jsou vymezeny pojmy, které jsou nezbytné pro následující práci, především pak zkoumaný region a pojem regionální tisk; v druhé části je stručně nastíněn vývoj periodického tisku na Žatecku do roku 1989; v následující části jsou popsány okolnosti strukturální transformace po revoluci v roce 1989 a její vliv na regionální periodika; čtvrtá kapitola popisuje vývoj jednotlivých regionálních periodik na Žatecku; v poslední části před závěrem jsou poznatky čtvrté kapitoly zobecněny a vyloženy v kontextu mediální teorie. Závěry práce jsou nakonec shrnuty v samostatné kapitole.

1. Vymezení používaných pojmů

1.1 Lokální a regionální tisk - typologie

Tato práce se zabývá lokálním a regionálním *tiskem*. Jak připomíná Franklin a Murphy (1998, str. 5), až do začátku 70. let byly pojmy regionální tisk a regionální média *coterminy*. Dnes je regionálním médiem vedle tisku i regionální rozhlas či regionální televize. V současné době však není jen rozdíl mezi regionálním tiskem a regionálním médiem, ale existuje i znatelný rozdíl mezi regionálním a lokálním tiskem.

V této práci vycházíme z typologie Tušera (1995, str. 22), kterou lze ilustrovat na pyramidě, která se sestává ze tří úrovní. Na nejvyšší úrovni je celostátní tisk, pod

kterým je tisk regionální a základnu pyramidu tvoří tisk lokální. Tušer přiřazuje lokálnímu tisku tři funkce: integrační, informační a orientační, přičemž funkci integrační považuje za nejdůležitější.

Rozdílem mezi regionálním a lokálním tiskem je podle Tušera územně-správní dělení a společenské uspořádání. Přestože existuje více možných definic³, které by byly v souladu s Tušerovým rozdělením, v této práci je za lokální považováno obecní či městské a za regionální je považováno oblastní, okresní či krajské. Nad krajským následuje celostátní a dále mezinárodní či nadnárodní.⁴

Pokud bychom se drželi Tušerovy typologie striktně, byla by většina analyzovaných periodik subregionálního charakteru, tj. zasahují či zasahovaly do města a jeho přilehlých částí či okolních obcí. Některá periodika by měla být označena za nadregionální, protože do jejich spádovosti patří několik oblastí.⁵ Každopádně nelze většinu z těchto periodik označit za čistě lokální. I proto je za název práce zvolen vývoj *regionálního* tisku na Žatecku.

Pro konkrétní oblast analyzovanou v této práci (tedy Žatecko) je za lokální považováno městské a obecní a za regionální je považováno oblastní, jelikož Žatec není ani krajským, ani okresním městem, ale jen významným městem v oblasti, ať již z hlediska kulturního či historického nebo co do počtu obyvatel.

1.2 Význam regionálního tisku

Regionální tisk je v mediální teorii obecně vítaným médiem. Důležitost regionálních médií zdůrazňuje například Tušer (1995 a 1997a), Franklin a Murphy (1998), Gulyás (2003) nebo Franklin (2006), v českém prostředí v současnosti nejvíce Waschková Císařová (2007 a 2009).

Regionální tisk hraje ve společnosti významnou roli, například podle Tušera má regionální tisk „nenahraditelnou informační, orientační, ale především integrační

---

³ Waschková Císařová (2009, str. 10) to shrnuje slovy: „Pouze na základě geografické charakteristiky, jakkoliv je v tomto případě dobrým východiskem, (...) nelze uspokojivě vymezit lokální a regionální tisk.“ Ve své práci považuje za *lokální* to, co je vydávané v rámci města a menších jednotek či okresu a za regionální považuje tisk na úrovni oblasti či kraje. Dle tohoto rozdělení by zde zkoumaná periodika patřila mezi lokální. Tento rozdíl je způsoben širší záběru analyzovaného, kde Waschková Císařová pracuje se širší oblastí než tato práce.

⁴ Pro úplnost je ještě třeba dodat, že Tušer vyčleňuje z lokálního tisku dále tisk sublokální, tedy tisk s dosahem menším, než je obec či město. Příkladem takového tisku může být školní či firemní časopis.

⁵ Zřejmým příkladem je Žatecký a Lounský deník, který již v názvu spojuje region Žatecko a region Lounsko.

funkci.“ (1997a, str. 197) Nejen tisk, ale obecně regionální média tak dokážou lépe informovat o regionálních událostech ty, kterým jsou tato témata blízká. To koresponduje i s tím, že publikum blízké informace vyhledává, a tedy podporuje skrze tržní proces samotnou existenci regionálních médií.

Na druhou stranu existují i rizika spojená s regionální podstatou tohoto druhu tisku. Například je s regionálním tiskem spojeno větší riziko „ovlivněnosti“ ze stran zájmových skupin, jelikož jsou jim média blíže. „Regionální novináře neobklopují anonymní osoby, ale konkrétní lidé, kteří mají určité životní osudy, konexe, a někdy i moc. Takže pohybovat se v tomto prostředí není vůbec jednoduché.“ (Osvaldová, 2007, str. 51)

Na další zásadní rozdíl mezi regionálními a celostátními periodiky upozorňuje Pakosta: „Posuzujeme-li současnou úroveň práce redakcí a jednotlivých žurnalistů zpravodajských deníků nebo týdeníků, obvykle není viditelně rozdílná v médiích podle toho, zda jde o televizi, rozhlas či deník. Mnohem větší rozdíly však nepřehlédnete při srovnání redakční práce v regionech a Praze, která je sídlem redakcí všech významných médií. V neprospěch regionů.“ (2007, str. 96)

Nakonec lze současnou problematiku regionálních médií shrnout: „Názory na aktuální celosvětové trendy v lokálním a regionálním tisku se různí, například Franklin a Murphy (1998) zmiňují celou škálu možných odpovědí: od názoru, že lokální média prožívají neradostnou současnost a horší budoucnost; přes myšlenku, že lokální tisk je silný a stává se stále silnějším; až k názoru, že lokální média přežijí tak dlouho, dokud budou nabízet kombinaci celostátních a lokálních zpráv, zábavných story a prostoru pro lokální inzerci.“ (Waschková Císařová, 2009, str. 16)

1.3 Žatecko

Nadefinovat region Žatecko lze několika způsoby. Oblast, kterou Žatecko zahrnuje, se měnila nejen historicky⁶, ale liší se i dnes, v závislosti na zdroji výkladu.

Jedno z možných vymezení Žatecka je rozdělení okresů na správní obvody.⁷ Toto vymezení bychom uvažovali, pokud by neexistovala lepší varianta. Problémem této varianty je především její vymezení politickou mocí, nikoliv spontánně a lze

---

⁶ Mistr Pavel Stránský v první polovině 17. století za Žatecko (Lucko) považoval celou jižní část Ústeckého kraje: „Ze středu této krajiny se táhne dlouhými oklikami přes kraj Slánský až k břehům Vltavy jakési údolí, mírně se šířící v rovínu, zvané Loucká.“ (Stránský, 1893, str. 41)

⁷ Více informací o správním obvodu Žatec je na stránkách Českého statistického úřadu. (Dostupné online na: <http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/spravni_obvod_zatec>, cit. 21. 9. 2010).

předpokládat, že se některé obce nepovažují za součást takto vymezeného Žatecka a informace čerpají více z jiného velkého města v okolí. Protože je právě informační dopad pro následující práci nejdůležitější, toto rozdělení nebude uvažováno.

V této práci je za region Žatecko považován Žatec a oblast Mikroregionu Žatecko. Mikroregion Žatecko je občanské sdružení pro rozvoj Žatecka, které dobrovolně sdružuje obce v okolí Žatce.⁸ Takové vymezení je pro tuto práci vhodné, protože obce, které se ke sdružení přidaly, samy sebe chápou jakou součást Žatecka, nehledě na to, zdali jde o geografické, historické či společenské důvody. U takových obcí lze předpokládat, že se dobrovolně chtějí informovat o situaci na Žatecku a regionální média tak mají reálný dopad i do těchto obcí.

1.4 Periodika na Žatecku

Pro účely analýzy periodik na Žatecku mohou být za analyzovanou periodika, tedy periodika na Žatecku, zvolena taková, která projdou výběrem jejich mediální působnosti, a to dvěma směry. Zaprvé je důležitý dosah médií *do* Žatecka, tedy jsou analyzována taková periodika, která se *soustavně a účelně* zmiňují o Žatecku, nehledě na oblast vzniku. Zadruhé mohou být analyzována periodika, která mají dosah směrem *ze* Žatecka, tedy periodika, která jsou vydávána na území Žatecka bez ohledu na jejich oblast působnosti.

Přestože oba přístupy lze použít i bez vzájemné kontradikce, k rozsahu a zaměření této práce nejsou oba způsoby vymezení vhodné. Cílem práce je analýza *regionálního tisku na Žatecku*, a proto kritériem pro výběr periodik je soustavný a účelný dosah *do* Žatecka, nehledě na oblast vzniku.⁹

---

⁸ Více informací o Mikroregionu Žatecko lze nalézt na internetových stránkách sdružení. (Dostupné online na: <<http://mikroregion-zatecko.cz>>, cit. 21. 9. 2010 nebo na: <http://svazky.obce.cz/detail.asp?id_s=115>, cit. 21. 9. 2010).

⁹ Je důležité zmínit, že rozdíl tvoří jen několik periodik, většinou zájmových časopisů, které nemají žádný obsahový vztah k Žatecku a nejsou pro následující práci zásadní.

2. Stručný vývoj regionálního tisku na Žatecku do roku 1989

2.1 Situace periodického tisku obecně

Přestože Tušer (1997b), který se zabývá situací a vývojem regionálního tisku v tomto období¹⁰ tvrdí, že o systému regionálního tisku se na území Československa dá hovořit až od meziválečného období, z historie Žatecka víme, že plnohodnotný systém konkurenčního regionálního tisku existoval již v devatenáctém století. Nicméně Tušer ukazuje, že k vydávání periodik teprve v meziválečném Československu přispěla vhodná legislativa, svobodné podnikání a ústavně zaručená svoboda tisku. Dále Tušer ukazuje, že vydávání bylo regionálně nesouměrné, když uvádí, že „k 31. prosinci 1920 jich vycházelo 2060, z toho v českých krajích až 1857. Výmluvně to ukazují procenta, kdy v Čechách vycházelo 70,4 procent veškerých periodik, přestože Čechy měly jen 49 procent veškerého obyvatelstva.“ (1997b, str. 266)

V meziválečném období existovaly různorodé vydavatelské organizace. Přestože nejnvlivnější byly politické strany, své čtenáře měly i náboženské spolky, firmy a jiné organizace. Tušer (1997b, str. 267) označuje vývoj periodického tisku v tomto období za živelný. Z této živelnosti pramenil i vznik regionálních periodik. Jejich existenci však utlumila a často zastavila válka. Počet periodik prudce klesal, což se podepisovalo i na regionálních novinách.

V poválečném období se pak ustálily postupně čtyři skupiny vydavatelů periodik; politické strany, stát a soukromé organizace. Po roce 1948 se pak vyčlenila speciální čtvrtá skupina, KSČ, která kvůli monopolu přidělovala vydavatelům papír, bez kterého nemohli tisknout.

V následujícím období až do revoluce v roce 1989 byla veškerá oficiálně uznaná periodika součástí ideologicky-agitačního aparátu komunistické strany.¹¹

Regionálnímu tisku se v tomto období příliš nedařilo. Někteří autoři to vysvětlují tím, že regionální a lokální tisk byl ovlivněn hospodářsko-politickými faktory více, než tisk celostátní (Kašík & Holina, 1988, str. 17).

¹⁰ Dále situaci regionálního tisku před rokem 1948 mapuje například Kašík a Holina (1988).

¹¹ Více k této problematice viz například Hudec (1978).

2.2 Periodika na Žatecku

Historie tisku na Žatecku nebyla dosud podrobně zpracována. Následující informace vycházejí především z informací Žateckého muzea, Národního archivu (Machatková, 2005), několika článků o dějinách Žatce, a to o dějinách před první světovou válkou (Vošáhlíková, 2004) a dějinách moderních (Zinnerová, Slavík, & Nosková, 2004), a nakonec z periodik samotných.

V polovině sedmdesátých let 19. století vycházely v Žatci v rámci politického boje troje noviny a několik dalších nezávislých periodik. Od roku 1873 vycházely třikrát týdně noviny *Saazer Hopfenzeitung und Local Anzeiger*, o tři roky později začaly vycházet jak mediálně, tak politicky konkurenční silně protičeské *Saazer Zeitung* (Žatecké noviny), nakonec dvakrát týdně v Žatci vycházely pro oblast Aš, Most, Cheb, Kadaň, Chomutov a Žatec noviny *Nationale Zeitung*. „Spolu s tím, jak se v následujících desetiletích vyhrortily politické konflikty a do boje o zastoupení v městské radě případně na zemském sněmu vstupovaly další politické strany, přibývalo také místního tisku.“ (Vošáhlíková, 2004, str. 308) Od roku 1884 v nákladu 1000 kusů vycházely také *Saazer Hopfen- und Brauer-Zeitung*.

Mimo žatecké politické dění stály noviny *Saazer Kreisbote*, proněmecký, ale již český deník vydavatele Ludwiga Wolfa, který se těšil přízni státní moci (Vošáhlíková, 2004, str. 324). Podobně také *Saazer Anzeiger*, noviny, které založil v roce 1902 šéfredaktor dalších novin, *Saazer Heimatblatt* a již zmiňovaných *Saazer Hopfen- und Brauer-Zeitung*, žatecký tiskař Gustav Schöffl-Borstendorfer. Tyto noviny od poloviny srpna 1914 díky podpoře války dostaly také výhod státní moci a zvýšily periodicitu na deník a náklad na 5000 kusů. Po válce ale *Saazer Anzeiger* společně s druhým žateckým deníkem *Saazer Tagblatt* byly často konfiskovány. Důvodem byl protičeský článek z roku 1921. „Politická okresní správa v Žatci výměrem z 15. března 1921, č. 7779 zabavila oba žatecké deníky *Saazer Anzeiger* a *Saazer Tagblatt*.“¹² *Saazer Anzeiger* přesto vycházel, z větší části stále pod vydáváním Ludwiga Wolfa, jako státní noviny až do roku 1944. Dále v Žatci vycházely *Amtsblatt der Bezirkvertretung Saaz* a z části i

---

¹² (Tisk 2050, Poslanecká sněmovna N. S. R. Č. 1921. Dostupné online na: <http://www.psp.cz/eknih/1920ns/ps/tisky/t2050_00.htm>

německé noviny určené pro čtenáře na severozápadě Čech *Nordwestböhmisches Volkszeitung*.¹³

Všechny výše zmiňované noviny vycházely v němčině. V němčině vycházely také meziválečné noviny *Saazer Abendzeitung*, lokální mutace Wolfových *Deutsche Abendzeitung*. Ze žateckých novin v češtině vycházel od roku 1928 v Žatci týdeník *Žatecký kraj*, týdeník českého občanstva pro politické okresy Žatec, Chomutov, Přísečnice, Kadaň, Podbořany, Žlutice, Bílina a Most.

Po válce vyšlo 10. srpna 1945 první číslo obnovených *Žateckých novin*, tentokrát jako týdeník všech stran Národní fronty pro stejné politické okresy jako Žatecký kraj. Vydávání *Žateckých novin* bylo zastaveno v květnu 1948 a obecní týdeník byl nahrazen krajským týdeníkem KSČ Průboj. (Zinnerová, Slavík, & Nosková, 2004, str. 410) Vydávání bylo redaktory Jarmilou Veselou a Alexejem Jarošem obnoveno v roce 1955 pod hlavičkou Okresního národního výboru a bylo opět ukončeno po správní reformě v roce 1960. Poslední číslo vyšlo 12. března, kdy činnost převzala nově zřízená redakce v novém okresním městě Louny.

Protože se stal Žatec na přelomu let 1945 a 1946 centrem Svazu Čechů z Volyně, v Žatci se usídlila i redakce časopisu *Věrná stráž*, „tiskového orgánu Svazu, který vycházel od [28.] října 1946 do konce roku 1952. Časopis byl poté po dohodě s ministerstvem informací nahrazen oběžníkem, který vycházel v podobě letáků.“ (Machatková, 2005, str. 3) Šéfredaktorem byl předseda svazu Jaroslav Chudoba.¹⁴

Po válce byl obnoven i sborník *Krajem Lučanů: Věstník Českého musea v Žatci*, také známý jako Věstník českého menšinového musea v Žatci, který vydával Český musejní spolek v Žatci od roku 1927 do roku 1949. Od roku 1933 do roku 1938, tj. do doby kdy bylo jeho vydávání pozastaveno, nesl podnázev „vlastivědný sborník Českého musea v Žatci“, který se od roku 1946, kdy bylo vydávání opět obnoveno, na tři roky změnil na „vlastivědný sborník severozápadních Čech. Paralelně vycházel i *Vlastivědný sborník okresu Louny*, který byl na období mezi lety 1992 až 1994 obnoven.

V dubnu 1949 začalo vydávat družstvo pěstitelů chmele závodní časopis *Chmelozávod*. Ten byl pokračovatelem *Saazer Hopfen- und Brauer-Zeitung* a

---

¹³ Do regionu také částečně zasahovaly od roku 1909 *Lounské obzory*, jejichž prvním redaktorem byl do roku 1914 Antonín Zápotocký.

¹⁴ Plukovník Jaroslav Chudoba bojoval na Dukle a později se stal náčelníkem štábu Zvláštní vojenské skupiny 2272 Žatec, kam byli soustředováni příslušníci Prvního československého armádního sboru v SSSR. Šlo o vojáky z řad volyňských Čechů. Spolu s nimi Chudoba založil Svaz Čechů z Volyně.

meziválečných novin *Český chmelař*. V roce 1952 list zanikl a o rok později začal vycházet měsíčník *Chmelařství*, který vychází dodnes.

Z významnějších periodik dále v předrevoluční době vycházel *Kulturní měsíčník Žatec*. Ten vycházel od listopadu roku 1958 pod názvem *Kulturní život Žatecka*. V roce 1963 se noviny přejmenovaly na *Kulturní měsíčník Žatec*. Od roku 1967 stáli v čele redakce František Mach a Jiří Kopřiva.¹⁵ Měsíčník vycházel na dvanácti stranách. Po reformě okresní samosprávy v roce 1960 vedle něj začal vycházet paralelně *Kulturní měsíčník Louny*. Oba měsíčníky existovaly ještě několik měsíců po revoluci a následně bylo jejich vydávání ukončeno. V případě *Kulturního měsíčníku Žatec* se o ukončení rozhodlo kvůli znovuoobnovení *Žateckých novin*, jejichž neexistenci do té doby *Kulturní měsíčník* částečně nahrazoval. Také redaktori z *Kulturního měsíčníku* přešli do *Žateckých novin*.

3. Porevoluční transformace regionálních médií

V roce 1989 v České republice proběhla revoluce a započala změna z centrálně plánovaného systému k systému státně-tržnímu. V tomto období tak probíhala nejen transformace celého systému, ale také strukturální transformace částí společnosti, mezi nimi i transformace médií.

Transformaci lze popsat jako přechod od centrálně plánového hospodářství k tržní ekonomice. (Jakubowicz, 2007) Dosavadní studium strukturální transformace regionálních a lokálních médií tvoří základní rámec následující analýzy. „Je obvyklým závěrem, že komunistická podoba médií v České Republice [...] byla po roce 1989 nahrazena tržním systémem pluralitních médií. Post-komunistická transformace znamenala zásadní změny v odvětví tištěných médií, především v oblasti výroby, organizace, řízení, distribuce a spotřeby.“ (Gulyás, 2003, str. 82)

Někteří autoři poukazují na porevoluční koncentraci médií, tendenci k monopolu a k možnému ohrožení informační plurality médií obecně působením tržních sil (Franklin & Murphy, 1998), (Doyle, 2002) a také konkrétně skrze zánik lokálních médií (Klimkiewicz, 2007).¹⁶

---

¹⁵ František Mach, narozen 1922 je žatecký novinář a Jiří Kopřiva, narozen 1935, je žatecký novinář a pořadatel kulturních akcí.

¹⁶ Mezi další velké kritiky tržního přístupu k médiím, tedy bez zásahu státu, patří především Herman a Chomsky (1988) Bagdikian (1990) nebo Golding a Murdock (1997).

Je důležité zmínit, že jiní autoři, například Leeson a Coyne (2005), ukazují, že monopolní sílu může (nejen) médiu přidělit pouze státní privilegium, od úplného státního vlastnictví až po nejskrytější formy zdánlivě nesouvisející regulace.

Pro následující analýzu není důvod koncentrace vlastnictví periodik zásadní, důležité je, že k ní dochází a jaké následky tento proces s sebou přináší. Waschková Císařová dochází ke třem procesům¹⁷; komercializaci, centralizaci a delokalizaci (2009, str. 18). Otázkou zůstává, jaký je mezi těmito procesy a monopolizací vztah a zdali k těmto procesům dochází i bez monopolizace. Tedy jinými slovy, zdali není kauzalita obrácená a komercializace, centralizace a delokalizace nezpůsobují tlak na monopolizaci, případně zdali tyto procesy jsou přítomné i bez zřetelné monopolizace.

Komercializace regionálního tisku po roce 1989 je zřetelná z přeorientování vydavatelů na ziskovost deníků. Lze odvodit hypotézu, že v nově nastalých porevolučních podmínkách se na trhu nemůže udržet médium, které není ziskové, a proto se periodika nutně komercializují, především se obracejí na reklamu a „bulvarizují“ poskytované informace.

Centralizace regionálního tisku se na první pohled může jevit jako prázdný proces, jelikož podstatou regionálního tisku je právě jeho decentralizovanost. Ve skutečnosti však existuje tendence posouvat výrobu směrem k centrále (Waschková Císařová, 2009, str. 16), a to z důvodu snížení nákladů výroby, a následné maximalizace zisku. Takový proces pak vyvolává hypotézu, že se na porevolučním trhu udrží média, jejichž výroba bude masovější, tudíž centralizovaná.¹⁸

Delokalizaci regionálního tisku lze charakterizovat jako proces nivelizace specifík lokálního na úkor centrálního v podobě pseudo-lokálního *obsahu*. V určitých případech tak spíše než k delokalizaci dochází k pseudolokalizací periodik. Za tímto procesem je například snaha vybírat agenturní zprávy lokálního charakteru na úkor samotné lokální žurnalistiky, tedy lokalizace centrálních témat bez faktického vztahu

---

¹⁷ Na tomto místě je důležité zmínit, že Waschková Císařová dochází k následujícím procesům skrze tržní procesy, odvolává se tedy na první skupinu autorů. Lze však uzavřít, že k jmenovaným procesům by dle jejich závěrů docházelo i pokud by k monopolizaci nedocházelo tržními silami, ale zásahy státu. Aní jedno však není na tomto místě zásadní. Pro tuto práci je důležité, zda k popsáným procesům skutečně dochází a až následně zda existuje pevná kauzalita od zřetelné monopolizace ke komercializaci, centralizaci a delokalizaci a pokud nikoliv, tak zdali existuje jiná viditelná kauzalita.

¹⁸ Důležité je, že není zásadní centralizace informací, ale výroby. U regionálních médií implicitně předpokládáme práci s regionálními informacemi.

k lokalitě.¹⁹ Waschková Císařová (2009, str. 17) uvádí také lokalizaci, tedy protichůdný proces, kdy se obsah centrálních periodik více lokalizuje, protože je lokální ve smyslu bližšího ke čtenáři atraktivnější a ziskovější. Lokalizace z centrálních pozic může spadat do procesu pseudolokalizace, s výjimkou centrálních periodik, která mají skutečný dosah do regionů a u kterých může být pozorován opačný proces. Lze tak v závěru vznést hypotézu, že obsah regionálních periodik se po revoluci pseudolokalizoval, případně se lokalizovala centrální média s dosahem do regionů.

4. Vývoj regionálního tisku na Žatecku po roce 1989

4.1 Žatečtí nahlas

Na úplném začátku devadesátých let neexistovalo v Žatci žádné nezávislé lokální periodikum. Z ostatního tisku pouze žatecká radnice vydávala informační letáky, z kterých se později, na jaře 1990, staly Žatecké noviny.^{20,21} Do dubna roku 1990 měli obyvatelé Žatce získávat jisté regionální informace ze severočeského Průboje.

Čtrnáctideník Žatečtí nahlas vycházel od září do prosince 1990. Přestože jde na první pohled o krátké období, není toto periodikum nevýznamné, ba dokonce naopak. Žatečtí nahlas byl skutečnou revolucí v tisku na Žatecku, především protože šlo o první nové a skutečně lokální periodikum.

Po revoluci na konci roku 1989 vznikla po celé České republice oblastní sdružení Občanského Fóra. V Žateckém Občanském fóru došlo na začátku roku 1990 k vnitřním neshodám, které nebyly pro navenek jednotné těleso zásadní co do politické funkce, ale vytvořily podmínky pro vznik budoucího prvního lokálního periodika. Skupina převážně mladých členů vytvořila novou skupinu uvnitř Občanského fóra, kterou nazvali Kulturní Fórum.

Žatecké noviny, které byly zmíněny v úvodu této kapitoly, nebyly na začátku roku 1990 co do vydávání stabilním periodikem. Vycházely občasně a bez většího

---

¹⁹ Příkladem takové pseudolokalizace může být přenesení centrální zprávy o začátku školního roku na lokální situaci zprávou o začátku školního roku v regionu, případně přenášení informace z jiné lokality, například zprávou o tom, zda-li se hypoteticky nemůže podobná situace jako jinde přihodit i zde.

²⁰ Vedle Žateckých novin fungoval jen rozhlas po drátě, kde informace nešly za hranici kulturních akcí v okolí a sportovních výsledků místních klubů.

²¹ Pozdější vydavatel Žateckých nahlas, Petr Dvořák, začal spolu s Henrym Pohankou vydávat ihned po revoluci čtrnáctideník *Věstník učitelského fóra*. Ten svépomocí distribuovali do škol v celém Lounském okrese. Kvůli různému pohledu na obsah Věstníku se vydavatelé rozhodli v květnu 1990 vydávání novin ukončit. Přestože šlo o plnohodnotné periodikum, svým obsahem bylo úzce zaměřené a distribuované pouze určité skupině lidí.

zájmu okolí. Protože členové Kulturního fóra měli zájem na vydávání lokálního periodika, v květnu 1990 se pokusilo Kulturní fórum Žatecké noviny převzít a začít je vydávat. Vyjednávání o převzetí i přes počáteční dohodu a vytvoření nové redakční rady neskončilo převzetím, a tak se v červnu 1990 členové Kulturního fóra rozhodli vydávat vlastní, úplně nové periodikum. Během srpna byli Žatečtí nahlas zaregistrováni Ministerstvem Kultury a 13. srpna 1990 vyšel první výtisk. Redakční radu tvořilo sedm amatérských novinářů, kteří pracovali například jako učitelé či zemědělství technici.

Obsahově Žatečtí nahlas odpovídají kontextu svého vzniku. Například vznik Žateckých nahlas jako média, které se mělo vymezit proti Žateckým novinám, potažmo dočasné správě města, je zřejmý z následujícího článku z třetího čísla, který je pro svou ilustrativnost a zásadní dopad²² citován celý:

„Růžový trojúhelník (bez záhad)

Žatecké noviny sice vycházejí na jiném než růžovém papíře, přesto působí dojmem děvčete s naivním úsměvem od ucha k uchu, děvčete, které stokrát vysvobozeno z útrob zlého vlka dobrým myslivcem, vydá se po sto prvé s košíkem přes les ve víře, že to tentokrát vyjde... Pokud se nezmění dosavadní směřování redakce tohoto týdeníku, mohl by se Žatec dočkat záhy jakési rarity v podobě městského levičáckého plátku. Na stránkách Žateckých novin bolševik varuje před diktaturou jedné strany, nomenklaturník se svěřuje se svou nedůvěrou k Občanskému fóru (no bodejt'!), rasová nesnášenlivost je zde halena do občanského rádoby pořádkumilovnosti, a to vše za stotisícové dotace Národního výboru (tedy z našich kapes). A rudoch se chechtá, až se za břicho popadá...“ (Josef Šišo a Petr Dvořák, Žatečtí nahlas, 14. září 1990, str.1)

---

²² O dvacet pět let později, je tento článek zařazen v rubrice lounského Svobodného hlasu „Před 25 lety“ mezi nejdůležitější a nejvýraznější články porevolučních měsíců.

Autoři zde v podstatě upozorňují na to, čemu se konkrétně věnuje Sparks (1998, str. 188), když říká: „Společenská kontinuita v elitních skupinách je jedním z nejsilnějších a nejviditelnějších rysů transformace.“²³

Vymezení se proti Žateckým novinám je zřetelné již od prvního čísla, kde se na každé z prvních tří stran čísla vyskytuje útok na konkurenční noviny. Je ale důležité podotknout, že redakce nepovažovala Žatecké noviny za konkurenci. Přímo v prvním článku prvního čísla, článku s názvem „Jsme tu“, redakce říká, že drží palce převodu Žateckých novin do soukromých rukou, protože „na vzájemné konkurenci by měl vydělat hlavně čtenář.“ (Žatečtí nahlas, 13. srpna 1990) Toto vymezení trvá i v následujících číslech, kdy se v každém z nich objevuje, nejviditelněji v třetím čísle ze 14. září, kdy mimo výše uvedeného článku je uvnitř novin na ploše celé strany přetisknut obrázek Stalina, který čte Žatecké noviny.

Žatečtí nahlas kladli velký důraz na grafickou prezentaci periodika. V situaci z dnešního pohledu nepříznivé co do technologických možností grafické úpravy se redakční radě, v níž byl umělecky vzdělaný grafik, pozdější místní učitel výtvarné výchovy Miroslav Zitko, podařilo vytvořit na poměry českých porevolučních periodik graficky výraznou prezentaci, která je dle slov tehdejšího šéfredaktora tím historicky nejdůležitějším, co se Žateckým nahlas podařilo.

První číslo Žateckých nahlas vyšlo v nákladu 3000 kusů za cenu 1 Kčs. Noviny byly tištěny na dvě strany formátu A3, který se ručně překládal napůl, takže nakonec obsahovaly 8 stran textu.²⁴ První číslo bylo distribuováno redaktory, kteří kvůli neexistující funkční externí distribuci museli působit i jako kameloti. I přes všechny počáteční obtíže byl první výtisk téměř rozprodán. Jistou revoluci v distribuci přinesla až tzv. malá privatizace v roce 1991, po které začaly opět fungovat lokální trafiky a vznikly instituce, které se postaraly o distribuci novin do trafik. Od prvního čísla přesto prodaný náklad neustále klesal.

Porevoluční období v Žateckých nahlas poukazuje také na uvolněné poměry z hlediska teorie cenzury, propagandy či gatekeepingu. Kvůli nedostatečnému množství materiálu a redakční práci výhradně ve volném čase byly ve své podstatě odbourány nejen prvky jakékoliv cenzury, ale také autocenzury. Externí spolupracovníci, kteří

---

²³ Tento trend je někdy označován jako *path dependence*, tedy závislost současného na vývoji minulého. Pojem je často využíván v historické vědě (Schwartz, 2001), politické vědě (Page, 2006), ale i v mediální teorii (Hallin & Mancini, 2008).

²⁴ Výjimkou bylo třetí „rozšířené“ vydání, které mělo 12 stran.

nosili do redakce články, nebyli nijak ve své práci kontrolováni, ani směřováni k určitému tématu. Texty byly pouze přepisovány na stroji šéfredaktorem. V takové chvíli by mediální věda předpokládala možnost plíživé propagandy ideologie spolupracovníků, kterými se mohl stát téměř kdokoliv. V případě Žateckých nahlas se tomu tak nestalo, všechna vydaná čísla byla co do obsahu stejná a žádné jiné vymezení vedle výše jmenovaných se v průběhu vydávání neobjevilo. Důvodem pro to je především *lokálnost* tohoto periodika v kombinaci s krátkým obdobím jeho existence.

Noviny přestaly vycházet po devátém čísle, kde šéfredaktor v úvodníku „Jak dál?“ oznámil, že noviny splnily svůj úkol, kterým bylo vydržet do komunálních voleb, ve kterých list podporoval kandidátku Občanského fóra, a tedy přestanou vycházet. Poslední číslo tak vyšlo 16. prosince 1990.

4.2 Žatecko

Jak bylo zmíněno výše, v reakci na vznik Žateckých nahlas a existenci radničních Žateckých novin vznikl i čtrnáctideník Žatecko. Z rozhovorů s vydavateli obou periodik je zřejmé, že Žatecko vzniklo jako reakce politická, nikoliv obchodní či mediální. Redakci Žatecka vadila jednostranná, v tomto případě politicky pravicová, angažovanost obou výše zmíněných periodik.

Žatecko vycházelo od roku 1991 a redakci tvořil Ivan Baustein s Věrou Uhlíkovou, která zastávala pozici šéfredaktorky. Ta byla od roku 1994 do roku 1998 zastupitelkou Žatce za Liberálně sociální unii a následující dvě volební období za Českou stranu sociálně demokratickou. S redakcí spolupracovala řada umělecky založených lidí zejména starší generace, například Vladimír Halamásek, Jiří Kubovský nebo Jaroslav Venclík.

O angažovanosti Žatecka v politických otázkách svědčí například tento článek z „Jedním z bodů jednání minulého městského zastupitelstva byl i navrhovaný pronájem z levého spektra žatecké politické scény. (...) To ovšem vycházelo ještě Žatecko, na jehož stránkách mohli tito kritikové publikovat (a také publikovali). Dnes tito bývalí zastánci nezávislosti a objektivitě projevují obavy o to, že by neradniční Žatecké noviny mohli „o nás psát špatně“, jak na onom jednání prohlásil ing. Henrych.“ (-kap-, Lounský a Žatecký Press, 2. prosince 1999, str. 1). Bedřich Henrych je zastupitel za ČSSD.

Žatecko zaniklo kvůli finančním problémům v roce 1998, kdy v poslední době vycházelo v podobě týdeníku.

4.3 Žatecké noviny

Týdeník Žatecké noviny byl založen v roce 1945 a existoval následně až do reformy okresů roku 1960.²⁵ Zrušení novin v roce 1960 bylo nepopulární a po revoluci existovala silná poptávka po jejich obnovení. Žatečtí obyvatelé usilovali o znovuvydávání ihned po revoluci, první číslo vyšlo až 1. března 1990 pod názvem Žatecký zpravodaj. U jeho vzniku stáli František Mach, Jiří Kopřiva, Věra Uhlíková a Petr Dvořák. Od 16. července noviny začaly vycházet pod názvem Žatecké noviny s podtitulem „týdeník města Žatce“. Šéfredaktorem se stal Petr Dvořák a po jeho nástupu do funkce tajemníka města za Občanské fórum se stal až do roku 1996 šéfredaktorem Jiří Kopřiva.²⁶ Původně byly noviny v majetku města a vydávalo je Kulturní a společenské středisko Žatec.

V roce 1999 město Žatecké noviny zprivatizovalo do rukou žateckého vydavatele Karla Vávry a jeho firmy Ohře media s.r.o.. Ten také zaregistroval dosud nezaregistrovanou značku Žatecké noviny na Úřadě průmyslového vlastnictví. Dnes je majitelem firmy Jaroslav Hladký²⁷ a šéfredaktorem Otto Urma. Od té doby vychází Žatecké noviny na osmi stranách A3, výjimečně na šesti, od roku 1991 stále v nákladu 3000 výtisků. Tento náklad mají noviny dodnes.

I historie a současnost Žateckých novin jsou úzce spojeny s politickou situací na Žatecku. Příkladem, který ilustruje vztah Žateckých novin a zastupitelů mezi lety 2006 a 2010 ilustruje například úvodní článek novoročního vydání z roku 2009:

Je to jeho mínus

Erich Knoblauch odmítl odpovědět na otázky Žateckých novin do novoroční ankety starostů Žatecka, kterou najdete na druhé straně tohoto vydání. Prý po zkušenostech, které v uplynulém roce s našimi novinami udělal. Procházel jsem ve dnech vánočního volna archiv roku 2008, abych zjistil, čeho jsem se na chudákovi starostovi dopustil, že nechtěl odpovědět na jednoduché otázky. A našel několik

---

²⁵ Pod německým názvem existovaly už v devatenáctém století, k odkazu těchto novin se ale současné Žatecké noviny nehlásí.

²⁶ Po Jiřím Kopřivovi byla šéfredaktorkou od 2. září 1996 Michaela Ležáková (nar. 1964) a od 1. srpna 1997 do privatizace roku 1999 Miroslava Franková (nar. 1958).

²⁷ Jaroslav Hladký, narozen 1963, je žatecký podnikatel a zastupitel za nezávislé kandidáty. Ti v Žatci historicky fungují v opozici k ČSSD, KSČM a od roku 2006 také ODS.

článků, které se mu asi nemusely líbit. (...) Když Knoblaucha našli policisté opilého nad ránem u jeho nabouraného vozu v Litvínově, jeho vysvětlení, že neřídil a za volantem seděla osoba blízká, nevěřil snad nikdo. Jako v předešlém případě politik nikdy nesdělil, jak to bylo a kdo havárii způsobil. (...) Proto si myslím, že by se Erich Knoblauch měl občas umět zachovat jako chlap. Přiznat chybu, omluvit se za omyl či přehmat. A ne trucovat. I když to, že nevyužil k prezentaci svých myšlenek Žatecké noviny, je hlavně jeho mínus. Náš týdeník prodaným nákladem totiž nemá ve městě konkurenci. (Otto Urma, Žatecké noviny, 6. ledna 2009. str. 1)

Pro ověření lze provést jednoduché obsahové porovnání. V roce 2008 vyšlo celkem 50 čísel Žateckých novin. 96%, tedy 48 vydání obsahovalo na první stránce úvodník, který až na tři případy psal šéfredaktor Otto Urma. Ze všech 48 čísel obsahovalo výtky politice žateckých radních 38 úvodníků, tedy 79,2%, z celkového počtu 50 čísel jde o 76%. Ze 45 úvodníků šéfredaktora jsou takové výtky obsaženy v 37 případech, což představuje 82,2%.²⁸

Žatecké noviny se po roce 2007 začaly vymezovat i proti nově vzniklému radničnímu zpravodaji. Vymezení proti Žateckému týdeníku je zřejmé například z článku z roku 2008, kde se šéfredaktor Otto Urma vyjadřuje na adresu radního Miroslava Legutka slovy: „Píše si v městském plátku, co chce, kdy chce a jak chce, aniž by dal prostor k vyjádření těm, o kterých píše. Nechá svoje výplody roznést lidem v Žatci do schránky a víte, v čem je největší kouzlo? Že ho to nestojí ani korunu. Všechno platí městská pokladna. Podobně psali politici blahé paměti do Hlasu nebo Průboje. Akorát, že ta pokladna, ze které se to platilo, nebyla městská. Měla rudou barvu.“ (Otto Urma, Žatecké noviny, 29. ledna 2008, str. 1)

4.4 Svobodný hlas

„Regionální týdeník Svobodný hlas začal vycházet v srpnu 1991 a je tak nejstarším soukromým periodikem v lounském okrese, který zahrnuje Lounsko,

---

²⁸ Pro přesné srovnání by bylo vhodné učinit stejnou analýzu i na periodících v roce 2012. Z prvních deseti čísel roku 2011 nelze učinit závěr, nicméně ani v jednom z úvodníků se neobjevuje výtka na adresu současného vedení radnice.

Postoloprtsko, Žatecko a Podbořansko.“²⁹ Vydavatelkou a pozdější šéfredaktorkou je Květa Tošnerová³⁰. Prvním šéfredaktorem byl David Hertl. Noviny vychází na 4-8 stranách formátu A3.

Svobodný hlas vznikl z prodeje původních novin OV KSČ Louny s názvem Hlas, které po revoluci přešly na Okresní úřad Louny. Rozhodnutí o přechodu vzešlo na OV KSČ 15. 12. 1989 a o týden později již vyšly pod novým vydavatelem.

„Tato skutečnost uvolnila ruce nám, redaktorům tohoto týdeníku, a dala nám možnost stát se nezávislými novináři, kteří chtějí v plné míře objektivně, pravdivě a s maximální profesionalitou informovat. (...) Nová redakční rada vyslovila redakci Hlasu důvěru s tím, že začínáme od čistého stolu v nových podmínkách, tedy bez dosavadní vedoucí úlohy komunistické strany.“ (-šá-, Hlas, 15. 12. 1989)

Redaktor Svobodného hlasu k tomu o deset let později dodává: „Strana dala – strana vzala. Lidé, kteří ještě před dvěma týdny hájili postup KSČ, jsou nyní šťastni, že tatáž strana se jim do psaní novin nebude montovat. (...) Jako by nezávislost bylo něco, co udílí KSČ, jako by to nebyla pro novináře nejvyšší meta, o kterou musí den co den usilovat a když je třeba, i bojovat.“ (David Hertl, Svobodný hlas, 18. 11. 1999)

Okresní úřad je ale po krátké době prodal soukromé majitelce. Ta se rozhodla nezávislost týdeníku podtrhnout přidaným adjektivem *svobodný*. Týdeník Svobodný hlas tak vyšel poprvé 30. 8. 1991 s kompletně obměněnou redakční radou.

Svobodný hlas se také pyšnil svou nevybíravostí a redaktoři volili často výrazy, které nepochybně patří do pokleslé žurnalistiky, nikoliv však do žurnalistiky seriózní. Za všechny lze uvést například úvodní článek „(H)alenka v říši divů“ ze srpna 1992, kde redaktoři uvádí: „Nebudeme si zde povídat o tom, že živnostenský zákon stojí za vyliž kapsu. To musí být jasné i samotným tvůrcům tohoto geniálního zákonodíla.“ (Vydavatelé SH, Svobodný hlas, 22. srpna 1992, stránky 1-2)

„Vydavatel Svobodného hlasu se za celou dobu existence novin nezměnil. Přestože o noviny měla značný zájem vydavatelská skupina Vltava Labe Press, nabízející odstupné v řádu statisíců, vydavatelka uhájila svůj zájem vydávat české

---

²⁹ Citováno z internetových stránek novin (Dostupné na: <<http://www.svobodnyhlas.cz/>>, cit. 22. 11. 2010).

³⁰ Květa Tošnerová, narozena 1959, je lounská novinářka, podnikatelka a vydavatelka.

noviny, za kterými zahraniční kapitál nestojí.“³¹ V roce 1991 byly noviny vydávány v nákladu 9000 kusů a náklad od té doby klesal. Dnes vychází v nákladu 4000 výtisků.

4.5 Žatecké listy

Dalšími z regionálních novin na Žatecku, které vznikly v prvních letech po revoluci, byly Žatecké listy. Ty byly založeny v září roku 1994 a vycházely až do prosince roku 1996. První číslo vyšlo 20. září. 1994. Vydavatelé zvolili čtrnáctidenní periodicitu a noviny byly distribuovány v nákladu 2000 kusů po 8-12 stranách formátu A4. Zvláštností novin byl fakt, že byly zadarmo.

Žatecké listy byly totiž součástí skupiny novin, jejíž přílohou byl inzertní časopis Plus a ten byl i zdrojem příjmů redakce. Do tohoto "balíku" periodik s inzertní přílohou spadaly Novostrašecké listy, Slánské listy, Kladenské listy, Pražské listy, Rakovnické listy, Berounské listy, Lounské listy a Žatecké listy. Zdarma vedle Žateckých listů vycházely ještě Lounské listy, Rakovnické listy a Berounské listy.

Všechna tato periodika včetně inzertní přílohy Plus vydávalo vydavatelství Gelton v Novém Strašecí, vydavatelství Jiřího Červenky³². To se zabývá vydáváním regionálních novin od roku 1991 do současnosti. Nyní vydává Slánské listy s přílohou Plus a časopis Plus samostatně. Od roku 1999 se Gelton stává i nakladatelstvím regionální literatury.³³

4.6 Žatecký a lounský deník

Žatecký a lounský deník je periodikum distribuované v celém okrese Louny. Patří do skupiny se značkou Deník, kterou celostátně vydává Vltava-Labe-Press. Přestože jde o deník okresu Louny, redakce sídlila po celou historii deníku v Žatci.

Historie Žateckého a lounského deníku se liší od ostatních periodik, která Vltava-Labe-Press v České republice vydává. „Na severu Čech se několik lidí, pracujících v týdenících pod hlavičkou Okresního národního výboru (ONV) a dohledem KSČ, vydalo překvapivě snadnou cestou. Požádali okresní úřady, které si s novinami nevěděly rady, o odkup titulu – s vazbami na předplatitele a funkční distribuci.“

---

³¹ Citováno z internetových stránek Svobodného hlasu. (Dostupné na: <<http://www.svobodnyhlas.cz/>>, cit. 22. 11. 2010)

³² Jiří Červenka, narozen 1961, je vydavatel a novinář z Nového Strašecí.

³³ Viz internetové stránky nakladatelství Gelton v sekci knihy. (Gelton, Dostupné na: <<http://www.gelton.cz>> nebo <www.slanskelisty.cz> , cit. 20. 1. 2011)

(Pakosta, 2007, str. 97). Svým dosahem na Žatecko patřil mezi taková periodika lounský *Hlas*. Pakosta dále dodává: „Na začátku roku 1992 však přišel zvrat. Vlastimil Košťál, ředitel společnosti Vltava, nabídl všem redakcím týdeníků převzetí a přechod na deník. Nabídku totiž jen několik týdnů před ‘obchodními návštěvami’ okresů odmítl hlavní žádoucí partner pro vznik sítě lokálních deníků Severočeský deník. K dohodě se soukromými majiteli a státní správou došlo v osmi okresech. (...) Nabídku Vlastimila Košťála odmítli jen majitelé týdeníků *Nástup* (Chomutov) a *Nový hlas* (Louny), které později společnost Vltava (později VLP) v síti okresních titulů nahradila redakcemi, postavenými ‘na zelené louce’ – *Deník Lučan* (Louny) a *Deník Chomutovska* (Chomutov).“ (ibid, str. 97)

Jak přiznávají vydavatelé a šéfredaktoři porevolučních periodik, důvodem pro neúspěšné převzetí výše zmíněných tří deníků na severu Čech byla stále silná protiněmecká nálada, především u starší generace.

Většina deníků VLP na severu Čech začala vycházet v roce 1993.³⁴ *Deník Lučan* kvůli nutnosti vybudování nové redakce začal vycházet až o rok později. První číslo nového deníku vyšlo 6. května 1994. Šéfredaktorem se stal Miroslav Želinský, který přešel z mostecké redakce *Deníku* do žatecké.

Během své existence nedošlo v *Deníku Lučan* k žádné výraznější změně ve vydávání, pouze, jak přiznává šéfredaktor, se od poloviny devadesátých let neustále snižoval počet předplatitelů, čtenářů i objem inzerce.

I proto se v roce 2006 vedení *Deníků* rozhodlo k přechodu na jednotnou značku a k posílení internetové verze periodik. Spolu s těmito změnami byl *Deník Lučan* přejmenován na *Žatecký a lounský deník*.³⁵ Stejně jako v každém z více než 70 okresů mají noviny své vlastní stránky pro místní čtenáře a také název přizpůsobený místu vydávání. Další stránky jsou společné pro všechny okresy (celostátní zpravodajství, zprávy ze zahraničí, kultura, sport, přílohy a jiné).

---

³⁴ S odstupem času vycházely i převzaté deníky na Moravě. Důvody byly však odlišné.

³⁵ Většina deníků byla pojmenována podle (bývalého) okresního města. V okrese Louny docházelo historicky ke sporům o statut okresního města, jelikož obě města mají přibližně stejné obyvatel. Rozdíl se často stíral a města se několikrát vystřídala. Především však v roce 1959 se na doporučení ÚV KSČ představitelé okresu Žatec vzdali ve prospěch Loun, aniž by pro to v té době byly jiné než politické důvody. Důvodem byly funkce v kraji, které představitelé okresu získali po jeho zrušení. Obdobná situace byla i na Podbořansku. Zajímavé je, že o názvu deníku rozhodlo vedení VLP bez účasti místní redakce. Název je však za současné situace vhodný i kvůli místu vydávání. Noviny vychází v Žatci a v současnosti má Žatec i více obyvatel, přesto je za okresní město stále považováno město Louny. Druhým takovým příkladem je *Bruntálský a Krnovský deník*, mezi další výjimky patří například *Krkonošský deník*.

Jak shrnuje Šmíd, postavení VLP na trhu regionálního tisku je „čas od času v médiích kritizováno některými vlastenecky naladěnými intelektuály (např. Čelovský), jakož i politiky, kteří se snaží populisticky vystupovat jako obhájci českých národních zájmů. V těchto diskuzích bývá VLP obviňována z toho, že její tisk je při informování o vzájemných česko-německých vztazích advokátem zájmů odsunutých sudetských Němců v České republice. Pro tato obvinění chybějí konkrétní důkazy. Zatím nebylo zjištěno, že by se v denících VLP objevovala sudetoněmecká propaganda či agenda. Na druhé straně se však deníky VLP, na rozdíl od ostatního tisku, vyhýbají kontroverzním diskusím, které se vztahují k minulosti česko-německých vztahů.“ (2004, str. 153)^{36, 37}

V současnosti vychází Žatecký a lounský deník v rozsahu 28 až 40 stran, z toho 5 až 6 stran je věnováno regionálnímu zpravodajství.

4.7 Lounský Press

Týdeník Lounský Press začal vycházet 4. ledna 1996 pod názvem Lounský a Žatecký Press. Podtitulem periodika bylo „týdeník lounského okresu“. V prvních polovině své dosavadní existence pak týdeník skutečně sloužil jako periodikum celého okresu a přinášel zprávy ze Žatecka. Šéfredaktorem týdeníku v tomto období byli postupně Jan Kobližka, Otto Urma, který byl již výše zmíněn jako současný šéfredaktor Žateckých novin a Pavel Kalčík, který také se Žateckými novinami spolupracuje.

Týdeník vycházel na 6 stranách formátu A3 v nákladu 3000 kusů, tento náklad v posledních letech mírně klesá. Od čísla 14/98 z 9. 4. 1998 se změnil vydavatel z původní firmy Lounský Press na žateckého podnikatele a zastupitele Jaroslava Hladkého, který byl zmíněn výše v souvislosti s Žateckými novinami.

19. 9. 2002 vyšlo první číslo s novým logem, které vedle názvu „PRESS“ obsahovalo poprvé jen „Lounský“. Přestože oficiální název stále zněl Lounský a Žatecký Press, již změna loga poukazovala na změnu v zaměření týdeníku. O týden později, 26. 9. 2002 již byl název změněn na Lounský Press s podtitulem Týdeník Loun a okolí. Změny byly dokončeny v lednu 2003, kdy se šéfredaktorkou stala Dana Mezerová. Dnes je šéfredaktorkou Dana Studničková a noviny vychází v nákladu 3500 výtisků. Periodikum obsahuje informace především o lokální politice, kultuře a

---

³⁶ Citováno podle Waschkové Císařové (2007, stránky 67-68)

³⁷ Šmíd také upozorňuje na studii Centra pro mediální studia při Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy, která výše uvedené dokazovala. Ta však byla zadána soukromým subjektem, který se rozhodl ji nezveřejnit.

okresním sportu. V současné podobě je Lounský Press obsahově podobný Žateckým novinám, což je způsobeno nejvíce společným vydavatelem a faktem, že předposlední šéfredaktor Lounského Pressu Otto Urma je nyní šéfredaktorem Žateckých novin.

4.8 Regiz

Týdeník Regiz – Lounský kraj s podtitulem kulturně historická revue lounského regionu vychází od roku 1996 a vydává ho antikvář a novinář Pavel R. Vejrážka. Od roku 2002 vychází Regiz pouze na internetových stránkách³⁸. Vydavatel uvádí, že k tomuto kroku vedly ryze ekonomické důvody.³⁹ Výhodou je dle vydavatele možnost stavět časopis postupně, podle toho, jak je jednotliví autoři dodají. Regiz tak přestal být týdeník a zároveň již nelze mluvit o tištěném periodiku. Původní noviny vycházely ve formátu A4 a měly 16 stran.

Regiz se soustředí na kulturní historii a historii Loun, Žatce a okolí. Obsahuje články o historii obcí, o historických osobnostech, hudbě a rozhovory s významnými osobnostmi v regionu. Největší část článků napsal Pavel R. Vejrážka, geolog Antonín Hlušík a hudební publicista Pavel Straka. S redakcí spolupracoval i ředitel Okresního archivu v Lounech Bohumír Roedl. Články jsou rozsahem různorodé, od zpráv o jednom odstavci až po ryze akademické práce čítající několik desítek stran.

Přestože má Regiz již v názvu uveden pouze Lounský kraj, z obsahu periodika je zřejmý soustavný a účelný dosah do Žatecka, výrazná část článků pokrývá kulturní historii Žatecka. Poslední články byly na internetových stránkách vydány v roce 2009.

4.9 Fired magazine

Fired magazine žateckého vydavatele Ladislava Konštiaka začínal v roce 2004 jako plnohodnotné periodikum pro celorepublikovou distribuci.

Fired magazine vycházel v letech 2004 až 2006 s plánovanou a oficiálně udávanou půlroční periodicitou vydávání⁴⁰, celkem vyšla ale čtyři čísla jako občasník. Důvodem byly podle vydavatele špatné finanční poměry v redakci.

Časopis s podtitulem „Aggressive In-Line Skate Magazine“ se slovy vydavatele profiloval jako jediný tištěný časopis o agresivní jízdě na kolečkových bruslích v České

---

³⁸ Regiz (Dostupné online na: <<http://www.vejr.cz/regiz/>> cit.: 7. 4. 2011)

³⁹ Regiz 7/2002 (Dostupné online na: <<http://www.vejr.cz/regiz/clanky/clanky2002.html>> cit.: 7. 4. 2011)

⁴⁰ Podle registračních listů byla původní periodicitou 1x za 2 měsíce ještě před prvním číslem změněna na půlroční a nakonec v roce 2006 byla oficiálně oznámena změna na občasník.

republice. Časopis obsahoval novinky z prostředí tohoto sportu, testy bruslí, recenze videí a reportáže z organizovaných závodů a akcí. Jeho největší předností bylo, že byl od druhého čísla doplněn od DVD disk, který obsahoval videa, rozhovory a jiný doprovodný materiál k aktuálním tématům, o kterých se psalo přímo v časopise.

Fired magazine byl vydáván černobíle na recyklovaném papíře formátu A4 v rozsahu 40-60 stran. Redakce v čele s Ladislavem Konštiakem byla tvořena aktivními jezdci na kolečkových bruslích. Ti se tímto periodikem snažili najít čtenáře, kteří se také tomuto sportu věnují.

Přestože byl Fired magazine zamýšlen a nakonec i distribuován jako celorepublikový projekt, vazba na místo vydávání, tedy na Žatec, byla stále silná a nepřehlédnutelná.⁴¹ Vedle vydavatele se k Žatci vázalo prostředí, kde se natáčela doprovodná DVD a vybrané články se vztahovaly k žateckému dění kolem ústředního tématu – inline bruslení.

Fired magazine skončil po čtvrtém čísle z nedostatku inzerce a následné nemožnosti financování celého projektu.

4.10 Žatecký týdeník

Žatecký týdeník je oficiálním zpravodajem města Žatec. Vydává ho Městský úřad Žatec od roku 2007.⁴²

V roce 2007 se vedení města rozhodlo, že začne vydávat vlastní periodikum. Oficiálním důvodem pro tento krok bylo snadnější splnění oznamovací povinnosti, kterou bude týdeník plnit. K tomuto účelu bylo rozhodnuto, že týdeník bude distribuován do všech domácností v Žatci a bude bezplatný. První číslo vyšlo 8. 2. 2007 pod šéfredaktorkou Stanislavou Žitníkovou.

Vznik periodika jako politické odpovědi na články kritizující dění kolem vedení města je zřetelný z úvodníku prvního vydání Žateckého týdeníku, který napsal tehdejší starosta Žatce Erich Knoblauch:

---

⁴¹ Je důležité se zmínit i o přímém vlivu tohoto periodika na komunální politiku. Redakce v době vydávání časopisu vyvíjela na představitele města takový tlak, že zastupitelé odsouhlasili v Žatci vybudování jednoho z největších skateparků v České republice. Je oprávněné se domnívat, že Fired magazine přispěl k tomuto kroku minimálně svou existencí jako očividný důkaz poptávky po tomto druhu zábavy. Zpětné hodnocení tohoto kroku jde mimo rámec této práce, ale o jisté úspěšnosti hovoří desítky celorepublikových mistrovství na kolečkových bruslích a skateboardech.

⁴² Kompletní archiv je dostupný na stránkách Městského úřadu Žatec (Dostupné online na: <<http://www.mesto-zatec.cz/zatecky-tydenik>> cit.: 7. 1. 2011)

Vážení čtenáři, žatečtí spoluobčané.

Dostává se Vám do rukou první vydání Žateckého týdeníku. Je to list, který by chtěl zaujmout původní místo a funkci novin, jež žatecká radnice svého času vydávala, a nabídnout Vám znovu po letech zprávy a informace z tohoto úřadu. Slibuji si od těchto novin, že vhodně doplní spektrum Vašich informací tak, aby si každý z Vás mohl přečíst a udělat vlastní úsudek na různá dění v našem městě a nemusel se opírat pouze a výhradně o informace, komentáře a názory jednoho jediného městského periodika. (...) umožní dát čtenáři porovnání informací a zamezí tak neblahým důsledkům vyplývajícím z leckdy neprofesionální práce, neseriózního novinářského přístupu a patrně i tendenčního zacházení s žurnalistikou. Zacházení, jehož cílem není informovat, ale dosáhnout zvoleného cíle té či oné zájmové skupiny. (Erich Knoblauch, Žatecký týdeník, 8. 2. 2007, str. 1)

Za jedním jediným městským periodikem se skrývají Žatecké noviny, jejichž vydavatel Jaroslav Hladký patřil od doby vzniku týdeníku až do konce roku 2010 mezi opoziční zastupitele.

17. 12. 2009 vyšel Žatecký týdeník naposledy v podobě týdeníku. Vedení radnice se rozhodlo další číslo vydat až 7. 1. 2010 a nadále vydávat Žatecký týdeník s čtrnáctidenní periodicitou. Rozhodnutím města zůstal název přes svou změněnou periodicitu kvůli registrovanému názvu u Ministerstva kultury stále *Žatecký týdeník*. Týdeník v této podobě vychází dodnes.

4.11 Obecní zpravodaje

Holedečská Drbna je nepravidelník Obecního úřadu obce Holedeč.⁴³ První číslo vyšlo v roce 2007 u příležitosti 700 let založení obce a během prvních tří let vyšlo sedm čísel. Názvu novin odpovídá i obsah, který obsahuje odlehčené zpravodajství, pozvánky na kulturní akce a dokonce starostovu poezii. Odpovědným redaktorem je starosta obce Pavel Adamec.

---

⁴³ Noviny jsou dostupné na internetových stránkách obce. (Dostupné online na: <<http://www.holedec.cz/holedecska-drbna/ds-2843/p1=1743>> cit. 3. 4. 2011).

Novosedelský zpravodaj je obecní zpravodaj obce Nové Sedlo. Vychází od konce roku 2010 s měsíční periodicitou. Vydavatelem je Úřad města Nové Sedlo. Odpovědným redaktorem je tajemnice městského úřadu Věra Baumanová. Noviny vychází v nákladu 900 kusů formátu A4.

Račetický měsíčník je dalším příkladem úzkého spojení regionální či lokální politiky a regionálního či lokálního tisku. Měsíčník vznikl v roce 2010 jako zpravodaj politické strany Sdružení Nezávislých Kandidátů Račetic a Občanského sdružení Živé Račetice, které stranu podporovalo. První číslo vyšlo 10. 8. 2010 a zpravodaj vychází dodnes. Po volbách, které SNKR vyhrálo a redaktoři se stali zastupiteli, vyšel v Račetickém měsíčníku vysvětlující úvodník, kde nový starosta říká: „Dnešní vydání je již, tak jak jsme avizovali, vydáním čistě obecním, bez jakýchkoliv politických zásahů jedné nebo druhé v nedávné minulosti kandidující strany.“ (Vlastislav Hofman, Račetický měsíčník, 12. 11. 2010) Zpravodaj je distribuován do všech domácností v obci zdarma, vydavatelem je obec Račetice.⁴⁴

Měcholupský list vychází od roku 2006 dodnes. Před rokem 2006 vycházel od roku 1985 čtvrtletně list Měcholupský zpravodaj. Měcholupský list zpravodaj obce Měcholupy a spádových obcí, který obsahuje především informace o kulturních a sportovních akcích v obci a o úředních aktualitách. List je vydáván v rozsahu 4-6 stran ve formátu A4 a v nákladu 300 výtisků. List je distribuován zdarma. Odpovědnou redaktorkou je knihovnice Obecní knihovny Měcholupy Ivana Holá.

Měsíčník **Deštnický zpravodaj** vydávala od roku 2006 místní organizace KSČM jako opoziční tiskovinu. Z obsahu zpravodaje je zřejmé, že politizované texty převážně vůči současné starostce a bývalému místostarostovi. Periodikum nevycházelo jako obecní zpravodaj, tj. nevydával ho Obecní úřad Deštnice. Šéfredaktorkou byla předsedkyně místní organizace KSČM Andrea Fencková. Redaktory zpravodaje byli dva Deštničtí zastupitelé. V říjnu 2009 se vydavatelé rozhodli měsíčník ukončit. Obec Deštnice prozatím neuvažuje o vydávání měsíčního zpravodaje, občany informuje průběžně dle aktuální situace formou letáků či menších brožur.

---

⁴⁴ Noviny jsou dostupné na internetových stránkách obce. (Dostupné online na: <<http://www.racetickymesicnik.eu/>> cit. 3. 4. 2011).

4.12 Ostatní

ZUŠKOVINY – měsíčník *Žatecka*⁴⁵ je regionální periodikum vydávané Základní uměleckou školou Žatec. Časopis vychází od roku 2003 s měsíční periodicitou, vyjma prázdninových měsíců. Na čtyřech stranách formátu A3 přináší informace o aktuálním dění na škole a vlastní práce žáků. Časopis je distribuován do poštovních schránek zdarma. Odpovědnou redaktorkou je Alžběta Urbancová.

„Měsíčník **Chmelařství** vychází od roku 1953 a je pokračovatelem dlouholetých tradic odborného tisku věnovaného otázkám pěstování, zpracování a prodeje chmele. Již v roce 1894 začaly vycházet Chmelařské listy a v roce 1927 Český chmelař. Na svých stránkách uveřejňuje původní odborné a vědecké práce, zprávy, sdělení a důležité nebo zajímavé informace zabývající se všemi aspekty oboru. Součástí obsahu jsou informace z výrobních podniků, rozhovory s pěstiteli a jejich názory, statistické přehledy, informace z jednotlivých pěstitelských oblastí a zemí, osobní zprávy a informace obchodních chmelařských firem, dodavatelů potřeb a zařízení pro pěstování chmele.“⁴⁶ Šéfredaktorem měsíčníku je Petr Svoboda.

Školní noviny **SOUdek** vycházely mezi lety 1987 a 1991. Obnovené pak vychází od roku 2008 dodnes. Noviny jsou zpravodajem Středního odborného učiliště a Střední odborné školy v Žatci. Podtitulem novin je „Zpravodajství, kultura, sport, zábava, reakce čtenářů a další informace z činnosti školy pro žáky, učitele, rodiče a přátele školy“, a tomu odpovídá i jejich obsah. Časopis obsahuje články učitelů i studentů a je vydáván šestkrát do roka na dvou barevných stranách v nákladu 200 kusů. Je distribuován i do základních škol, čímž je využíván i jako náborový materiál. Vydavateli jsou Zdeněk Müller a Vladimír Hons.

Inzertní časopis žateckého zastupitele Karla Krčmárika **InzerTIP** vychází od roku 2000 v měsíční periodicitě. Specializuje se na realitní a bytovou inzerci, ale obsahuje i prostor pro inzerci jiného charakteru. Je zaměřen na inzerci regionální, případně regionů sousedních.

---

⁴⁵ Časopis ZUŠKOVINY vydává v půlroční periodicitě také ZUŠ Litvínov-Chudeřín, jde tak o dvě různá periodika jen se stejným názvem.

⁴⁶ Citováno z internetových stránek časopisu. (Dostupné online na: <<http://www.beers.cz/chmelar>>, cit. 3. 2. 2011).

5. Implikace porevolučního vývoje tisku na Žatecku

5.1 Hypotézy mediální teorie

Mediální teorie je, přes svou relativní mladost, v zásadě bohatá. V třetí části byly představeny některé hypotézy, které v souvislosti s transformačním vývojem regionálního tisku teorie přináší. V této části jsou poznatky z minulých kapitol zpracovány v kontextu mediální teorie a kriticky zhodnoceny.

Porevoluční uvolnění ekonomických poměrů nepřineslo okamžitý příliv nových médií. Teprve malá privatizace přinesla revoluci v distribuci periodik, především skrze privatizaci a následné zefektivnění trafik a distribuční sítě.

Otázka monopolizace regionálního tisku je po zkoumání Žatecka stále otevřená. Na jedné straně je stojí procesy, jakými bylo například porevoluční skoupení regionálních periodik vydavatelstvím VLP, na druhé straně se tento proces Žatecka nedotknul a pro lounský okres vzniklo nové periodikum. Fakt, že Svobodný hlas nebyl skoupen a existuje dodnes, však není dostatečný pro určení, zda k monopolizaci dochází. Společně dalšími skutečnostmi, především pak vysokou různorodostí vydavatelů (od zahraničních koncernů, přes město či obce až po soukromé firmy, školy či jednotlivce) a neustálým procesem vzniku a zániku nových periodik (s tím, že více periodik vzniklo, než jich zaniklo), se lze přiklonit spíše k tomu, že na Žatecku k monopolizaci regionálního tisku nedochází.

Naopak otázka komercionalizace regionálního tisku je na Žatecku jednoznačná. Téměř všechna porevoluční periodika na Žatecku se opírala o inzerci a jejich životaschopnost končí spolu s nezájmem inzerentů. Ať již zjevně a otevřeně skončila kvůli nedostatku inzerce (Fired Magazine, Žatecké listy) nebo nepřímou, když vydávání ukončily politické změny, ale s dostatkem inzerce by periodika ráda pokračovala dál, k čemuž však nedošlo (Žatečtí nahlas, Žatecko). Zbývající periodika na inzerci sice také stojí, ale mají ji stále dostatek k existenci (Žatecké noviny, Lounský Press, Žatecký a lounský deník) nebo za nimi stojí veřejné finance (Žatecký týdeník a obecní zpravodaje, ZUŠkoviny).

Přestože další možnou cestou, jak zvýšit životaschopnost periodik je jejich centralizace, hypotéza o centralizaci porevolučních periodik se na regionálním tisku na Žatecku nepotvrdila. Na jednu stranu je pravda, že pevnou pozici na regionálním trhu má Žatecký a lounský deník, jehož výroba je z velké části centrální, na druhou stranu

zanikl celorepublikový projekt Fired magazine a například Lounský Press se decentralizoval v tom smyslu, že z okresního periodika udělal pouze obecní. Vedle toho vzniklo množství obecních zpravodajů, které informují výhradně o obecním dění a jejichž výroba není nikterak masová ani centralizovaná.

Otázka delokalizace jde z velké části mimo rozsah této práce. Ke zjištění, zdali na Žatecku došlo k tomuto procesu, by bylo nutné provést obsahovou analýzu regionálních periodik. Do jisté míry ale lze z výše popisovaného vývoje možnou odpověď nastínit. V jediném žateckém celorepublikovém periodiku, v Žateckém a lounském deníku došlo k posílení centrálního zpravodajství, přičemž zpravodajství regionálnímu je dnes věnováno mezi 10 a 20% obsahu. Na druhou stranu vzniklo několik obecních zpravodajů, jejichž účelem je právě lokální zpravodajství, decentralizaci Lounského Pressu zjevně provázela i lokalizace obsahu, když se periodikum vydávané v Lounech zaměřilo pouze na lounské zpravodajství, a nakonec vzniklo i několik periodik sublokálního charakteru (SOUdek, ZUŠkoviny), jejichž obsah je dokonce za hranicí lokálního.

5.2 Vztah k politice

Co je společné porevolučnímu vývoji tisku na Žatecku, je vztah periodik k místní politice. Žatecká periodika se dají rozdělit na tři skupiny.

První skupina periodik vznikla a existovala, případně stále existuje, kvůli politické situaci. Mezi tato periodika patří Žatečtí nahlas, kteří existovali jako noviny kritické k prvním porevolučním politickým vývoji na žatecké radnici a ukončili svou činnost po úspěšných volbách. Se Žateckými nahlas politicky nesouhlasili novináři, kteří jako odpověď založili týdeník Žatecko a stavěli se kriticky k žatecké politice. Také Žatecké noviny, které patřily před zprivatizováním městu, se i po privatizaci aktivně účastnily na žatecké politické scéně. Od privatizace však nejsou na politickou situaci závislé a do této skupiny přestávají patřit. Nicméně, potvrzením jejich účasti na politickém dění bylo i založení radničního Žateckého týdeníku, který se od prvního čísla profiloval jako opozice proti politickému zaměření Žateckých novin. Dále do této skupiny patří i obecní zpravodaje okolních obcí, které vznikly kvůli místnímu politickému dění. Mezi ně patří Račetický měsíčník a Deštnický zpravodaj, které oba založily přímo politické subjekty na podporu své strany v komunálních volbách.

Druhou skupinu tvoří periodika, která jsou z velké části ovlivněna politickým děním, či se ho sama snaží ovlivnit, ale jejich existence není politickou situací

podmíněna. Mezi ně patří Žatecké noviny, které, jak bylo výše ukázáno, byly a nadále jsou aktivní v komunální politice, existence novin však od jejich privatizace není na politice přímo závislá. Dále do této skupiny patří zbylé obecní zpravodaje, které jsou s politikou spjaty především faktem, že jejich šéfredaktory jsou starostové a starostky příslušných obcí, nicméně nevznikly kvůli politickému stavu a některé ani po výměně zastupitelstev neukončily činnost.

Zbylá periodika, se politicky neangažují či neangažovaly, a to především zpravodajská periodika Svobodný hlas, Žatecké listy, Lounský Press a i přes výše uvedenou problematiku sudetoněmeckého odsunu Žatecký a lounský deník. Z důvodů čistě apolitického zaměření pak Regiz, Fired magazine a periodika v této práci uvedená v kapitole 4.12 - *Ostatní*.

Ze zpravodajských periodik poslední skupiny doposud vychází pouze Svobodný hlas, který se více orientuje na Lounsko, Lounský Press, který se po změně Žatecku účelně nevěnuje a Žatecký a lounský deník. Ten tak, částečně se Svobodným hlasem zůstává jediným ryze apolitickým zpravodajským periodikem na Žatecku.

Závěr

Přestože je transformace médií často diskutovaným tématem mediální vědy, otázka transformace a porevolučního vývoje regionálních médií je stále otevřená. Procesy, ke kterým dochází na centrální úrovni, nemusí odpovídat procesům, které se odehrávají v regionech.

Stejně je nutné přistupovat i k rozdílům mezi regiony. Přestože mediální teorie může předpovídat určitý porevoluční vývoj, specifika jednotlivých regionů mohou vývoj změnit.

Tato práce si kladla za cíl zmapovat porevoluční vývoj tisku na Žatecku a představit některé implikace pro mediální teorii.

Žatecko bylo v období od konce 19. století do revoluce v roce 1989 relativně bohaté co do počtu a druhů vydávaných periodik. Výjimkou bylo období od změny politických okresů v roce 1960, kdy zpravodajství na Žatecku zajišťovaly jedny noviny s měsíční periodicitou.

Po roce 1989 se projevila poptávka po obnovení regionálního týdeníku Žatecké noviny, vedle kterých vznikly další dva nové týdeníky. Vznik těchto dvou periodik byl zásadně ovlivněn politickým procesem a spolu s ním také zanikly.

S koncem těchto periodik došlo k ustálení situace. Ve vztahu k politické situaci pouze vzniklo několik obecních zpravodajů v menších obcích a žatecký radniční zpravodaj Žatecký týdeník.

Přestože se dá očekávat, že transformační vývoj a přeorientování tisku na zisk s sebou nese tlak na komercializaci, centralizaci a delokalizaci tisku, na Žatecku docházelo znatelně pouze ke komercializaci, především skrze zásadní orientaci na inzerci a prodaný náklad. Centralizace výroby se vzhledem k vývoji na Žatecku nepotvrdila. K delokalizaci obsahu periodik zásadně nedocházelo, přestože bez hlubší obsahové analýzy nelze tuto otázku uzavřít. Taktéž se nepotvrdilo, že dochází k monopolizaci tisku. Na Žatecku periodika vznikala i zanikala, přičemž v současnosti žádné z nich nemá monopolní postavení a současně všechna periodika jsou vydávána jednotlivými vydavateli.

Summary

Although the media transformation is frequently discussed topic of media science, the question of transition and post-revolutionary development of regional media is still open. The processes that occur at the central level may not correspond to the processes taking place in the regions.

The same must be seen with the differences between regions. Although media theory can predict a post-revolutionary development, the specifics of each region can change it.

This study aimed to map the development of post-revolutionary printing in Žatec region and present some implications for media theory.

Žatec region was in the period from the late 19th century until the revolution of 1989 relatively rich in number and types of published periodicals. The exception was the period from the change of political districts in 1960, when news was provided by only one newspaper on a monthly basis.

After 1989 reflected the demand for restoration of a regional weekly newspaper *Žatecké noviny*, next to which two new weeklies were formed. The emergence of these two periodicals were significantly influenced by the political process and with it they also disappeared.

With the end of these periodicals the situation was stabilized. In relation to the political situation arose only several local newspapers in smaller towns and Žatec city hall newspapers *Žatecký týdeník*.

Although we can expect that the transformation and reorientation of the press to profit brings pressure to commercialization, centralization and delocalization of the press, in Žatec region only commercialization take place noticeably, primarily through major focus on advertising and paid circulation. Centralization of production in this region was not confirmed. There was no significant process of delocalization of content; however without a deeper analysis of the content we cannot close this issue. Also it was not confirmed that the development leads to monopolization of the press. The Žatec periodicals arose and disappeared, and now none of them has a monopoly, moreover, all periodicals are published by unique publishers.

Prameny

Níže uvedené ročníky periodik byly dostupné ze soukromého archívu autora, archívu Městské knihovny Žatec, Regionálního muzea K. A. Polánka v Žatci, soukromého archívu vydavatele Žateckých nahlas Petra Dvořáka, veřejně přístupných elektronických archívů a elektronické komunikace s některými vydavateli.

Chmelařství. 2003-
Deník Lučan. 1997, 1999, 2003-2005
Deštnický zpravodaj. 2008
Fired magazine 2004-2006
Holedečská Drbna. 2007-
InzerTIP. 2002
Kulturní měsíčník Žatec. 1967, 1977, 1983
Lounský a Žatecký Press. 1998, 2000-2002
Lounský Press. 2002-
Měcholupský list. 2006-
Novosedelský zpravodaj. 2010-
Račetický měsíčník. 2010-
Regiz. 1996-1998, 2000, 2002-
SOUdek. 2008-
Svobodný hlas. 1995-2000, 2005-
Žatecké listy. 1994
Žatecké noviny. 2000,2002,2005-
Žatecký a lounský deník. 2006-
Žatecký týdeník. 2007-
Žatečtí nahlas. 1990
ZUŠKOVINY. 2003-

Registrační listy periodik Deník Lučan, Fired magazine, Lounský a Žatecký Press, Lounský Press, Regiz, Svobodný hlas, Žatecké listy, Žatecké noviny, Žatecký a lounský deník a Žatecký týdeník poskytnuté Ministerstvem kultury České republiky, odborem médií a audiovize.

Citovaná literatura

- Bagdikian, B. H. (1990). *The Media Monopoly*. Boston: Beacon.
- Čelovský, B. (2002). *Konec českého tisku*. Šenov u Ostravy: Tilia.
- Čelovský, B. (2001). *Konec českého tisku?* Šenov u Ostravy: Tilia.
- Doyle, G. (2002). *Understanding Media Economics*. California: Sage Publications Ltd.
- Drok, N. (1997). *Local and Regional Journalism in Europe*. Bern: European Journalism Training Association.
- Franklin, B. (2006). *Local Journalism and Local Media. Making the Local News*. London – New York: Routledge.
- Franklin, B., & Murphy, D. (1998). *Making the Local News. Local Journalism in Context*. London - New York: Routledge.
- Golding, P., & Murdock, G. (1997). *The Political Economy of the Media*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited.
- Gulyás, Á. (2003). Print Media in Post-Communist East Central Europe. *European Journal of Communication* , stránky 81–106.
- Hallin, D. C., & Mancini, P. (2008). *Systémy médií v postmoderním světě. Tři modely médií a politiky*. Praha: Portál.
- Herman, E., & Chomsky, N. (1988). *Manufacturing Consent*. New York: Pantheon.
- Hudec, V. (1978). *Úvod do marxisticko-leninské žurnalistiky. Díl I-II*. Praha: SPN.
- Jakubowicz, K. (2007). *Rude Awakening: Social and Media Change in Central and Eastern Europe*. Cresskill: Hampton Press.
- Kaniss, P. (1991). *Making Local News*. The University of Chicago Press: Chicago-Londýn.
- Kašík, M., & Holina, V. (1988). *Okresní noviny*. Praha: Novinář.
- Klimkiewicz, B. (2007). Media Pluralism and Regional Press in Poland. V L. Waschková Císařová, *Regionální média v evropském kontextu* (stránky 13–21). Brno: Masarykova univerzita.
- Leeson, P. T., & Coyne, C. J. (2005). Manipulating the Media. *Institutions and Economic Development, Vol 1* , stránky 67-92.

- Machatková, R. (2005). *Svaz Čechů z Volyně, Žatec (inventář Národního archivu)*. Praha: Národní archiv.
- McQuail, D. (1990). Caging the Beast: Constructing a Framework for the Analysis of Media Change in Western Europe. *European Journal of Communication*, vol. 5, no. 2-3, stránky 313-332.
- Osvaldová, B. (2007). Regionální noviny v České republice z hlediska mediálního zařazení a etiky. V L. Waschková Císařová, *Regionální média v evropském kontextu* (stránky 51-54). Brno: Masarykova univerzita.
- Pácl, P. (1997). *Hromadné sdělovací prostředky v regionu*. Ostrava: Filosofická fakulta Ostravské univerzity.
- Page, S. E. (2006). Essay: Path Dependence. *Quarterly Journal of Political Science*, vol. 1, stránky 87-115.
- Pakosta, M. (2007). Z týdeníků deníky: Proměna periodického tisku na severu Čech v letech 1992-2006 a důsledky transformace okresních týdeníků na současnou úroveň regionální žurnalistiky. V L. Waschková Císařová, *Regionální média v evropském kontextu* (stránky 96-100). Brno: Masarykova univerzita.
- Schwartz, H. (2001). Down the Wrong Path: Path Dependence, Increasing Returns, and Historical Institutionalism. nepublikováno. Načteno z <http://www.people.virginia.edu/~hms2f/Path.pdf>
- Sečík, I. (1991). Zmeny ekonomických podmienok vydávania periodickej tlače. V *Okresné noviny v nových podmienkach. Zborník zo seminára k problémom regionálnej žurnalistiky*. Bratislava: Novinársky študijný ústav.
- Šmíd, M. (2004). Czech Republic. V *Media Ownership and its Impact on Media Independence and Pluralism* (stránky 141-164). Ljubljana: SEENPM – Peace Institute.
- Sovová, O. (2001). Vývoj na trhu periodik po roce 1990. V T. Sokol, *Tisk a právo* (stránky 105-109). Praha: Orac.
- Sparks, C. (1998). *Communism, Capitalism and the Mass Media*. London, Thousand Oaks, New Delhi: SAGE.
- Stránský, P. (1893). Mistra Pavla Stranskeho ze Zapske Stranky poopravene i razmnozene vypsani vsi obce Kralovstvi Ceskeho. Respublica Bojema.
- Tušer, A. (1997a). Regionálna a lokálna tlač v nových podmienkach. *Otázky žurnalistiky*, č. 3, stránky 197-202.

- Tušer, A. (1997b). Systém a typológia periodickej tlače. *Otázky žurnalistiky*, č.4 , stránky 265-274.
- Tušer, A. (1995). *Typológia periodickej tlače I. Lokálna a regionálna tlač*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- Vošáhlíková, P. (2004). Žatec v letech 1848-1918. V *Žatec* (stránky 286-329). Praha: Lidové noviny.
- Waschková Císařová, L. (2009). *Vybrané aspekty strukturální transformace českého lokálního a regionálního tisku po roce 1989. Disertační práce*. Brno: Masarykova univerzita.
- Waschková Císařová, L. (2007). Vybrané aspekty strukturální transformace českých lokálních a regionálních médií. V L. Waschková Císařová, *Regionální média v evropském kontextu* (stránky 62-71). Brno: Masarykova Univerzita.
- Zinnerová, A., Slavík, S., & Nosková, H. (2004). Od konce 2. světové války do Sametové revoluce. V *Žatec* (stránky 376-419). Praha: Lidové noviny.